

РОЗВІДКИ УКРАЇНСЬКОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ДУМКИ В НАУКОВИХ СТУДІЯХ КАНАДИ

Серед дослідників історії економічної думки України та світу, роль професора Корнійчук Л. Я. насамперед визначається патріотично-національним виміром її досліджень. Спільна праця на кафедрі і спілкування з нею переконує, що її життєвим покликом було гасло – «горіти треба не для себе, потрібно інших запалити». І вона запалювала своїх численних студентів, аспірантів та докторантів навичками доброчесного наукового аналізу, етичного спілкування та активного громадського життя.

В коло друзів та прихильників її думок та ідей входило багато українських та зарубіжних вчених, серед них і українці, які мігрували в різні часи в Канаду. Вони зробили значний внесок у вивчення історико-економічного розвитку України, особливо, у контексті складних історичних та політичних процесів, таких як Голодомор, національне відродження та розвиток української ідентичності як минулого, так і сьогодення. Потенціал їх наукових доробок, на нашу думку, ще недостатньо глибоко опанований в наукових та освітніх колах України, а він є дієвим засобом зміцнення національного самовизначення українського суспільства.

В коротких тезах є можливість виділити лише декілька провідних дослідників, праці яких співзвучні з науковою спадщиною проф. Корнійчук. Серед дослідників економічної думки та історії, що належали до української міграційної еліти в Канаді та США, вагому роль відіграло багато науковців, які закладали основи української національної свідомості. Одним з них був передусім Володимир Кубійович (1900–1985) [1]. Він був істориком, географом і засновником Української Вільної Академії Наук (УВАН), а також головним редактором «Енциклопедії Українознавства». Кубійович не лише вивчав історію України, але й детально аналізував питання міграції українців, їх економічної діяльності та ролі в країнах поселення, зокрема Канаді та США. Він зробив великий внесок у дослідження економічних умов, у яких українські мігранти

працювали та інтегрувалися в нові суспільства. На змістовні аспекти міграції, яка стала важкою реальністю для української молоді, під час військової агресії Росії проти України, звертає увагу і українська проф. В. М. Фещенко [2]. Врахування історичного досвіду та сучасного контексту міграції та умов інтегрування в суспільства країн західної цивілізації є дієвим засобом збереження в осередках української міграції української мови, історії та культури.

У 20 та 21 ст. значна частина канадських та американських вчених займалася дослідженням України, її історії, культури, мови та політики. Найбільш відомі з них:

- **Іван-Святослав Коропецький** – українсько-американський економіст, дослідник історії українського господарства, порівняння економічних систем, історії української економічної думки, іноземний член НАН України.

- **Джон-Пол Хімка** – канадський історик українського походження, відомий своїми роботами з історії України, особливо Західної України, тем Голокосту та ОУН-УПА. Хімка активно займався питаннями української діаспори.

- **Роман Шпорлюк** – американський історик українського походження, що спеціалізувався на історії України та Росії. Він є професором Гарвардського університету, відомий дослідженнями націоналізму та його трансформацій в країнах Європи. В своїй останній праці він окреслює умови безпеки України в її майбутньому розвитку [3].

- **Орел Джеймс Мейс** – американський історик, відомий своїми дослідженнями голоду 1932–1933 років в Україні (Голодомору). Мейс активно сприяв поширенню знань про трагедію Голодомору на Заході.

- **Дмитро Дорошенко** – канадський історик та громадський діяч українського походження, працював у галузі української історії, культури та літератури. Автор безлічі праць про історію України, активний учасник української діаспори.

- **Роберт Конквест** – британсько-американський історик, відомий своїми дослідженнями радянської історії, зокрема Голодомору. Його книга «Жнива скорботи» стала однією з ключових робіт з цієї теми.

- **Марта Богачевська-Хом'як** – американський історик, дослідник української культури та громадської діяльності жінок в Україні та діаспорі. Її роботи висвітлюють соціальні та культурні аспекти життя українців.

- **Тарас Кузьо** – британсько-канадський політолог та історик українського походження, який багато пише про сучасну політику

та економіку України у воєнний час. В своїй книзі «Війна Путіна проти України» він досліджує причини та витoki російської агресії проти незалежної України, історії формування специфічного імперського ставлення російських еліт до України та українців, російсько-українських відносин після розпаду СРСР, а також російської гібридної війни проти України [4].

Таким чином, ці вчені зробили значний внесок у розуміння економічної історії України, особливо у контексті складних історичних та політичних процесів, таких як Голодомор, національне відродження та розвиток української національної свідомості. І саме вони заклали фундамент для формування, становлення та функціонування сучасних канадсько-українських студій в яких досліджуються історико-економічні питання минулого та майбутнього України. Серед цих наукових студій найбільш відомими є такі:

- **Центр українсько-канадських студій Kule (Kule Center for Ukrainian-Canadian Studies KUCSC).** До його складу входять два фонди, один був створений для підтримки навчання українців у Канаді, а інший – для вивчення українських діаспорних громад у всьому світі. Для досягнення своїх цілей KUCSC співпрацює з установами, що займаються аналогічною роботою в Канаді, Україні та на міжнародному рівні.

- **Канадська асоціація економічної історії (Canadian Association of Economic History)** – Канадська асоціація економічної історії (САЕН) активно підтримує та розвиває дослідницькі та освітні ініціативи в галузі економічної історії. Щороку асоціація проводить конференції, на які приїжджають дослідники та студенти з усього світу, щоб представити свої роботи та обговорити важливі теми з економічної історії. На цих зустрічах обговорюються як традиційні, так і нові методи аналізу, включаючи численні методи, економетрику, порівняльні та міждисциплінарні підходи. В межах своєї діяльності САЕН також забезпечує публікацію дослідницьких статей та збірок, які допомагають популяризувати та розширювати знання про важливість економічної історії. Асоціація часто публікує роботи у провідних журналах та співпрацює з дослідницькими інститутами, щоб підтримувати наукові публікації високого рівня. Вона допомагає студентам та молодим вченим, надає їм гранти, стажування та можливість участі у дослідницьких проектах. Це стимулює їх інтерес до економічної історії та зміцнює наукову спільноту.

- **Канадська економічна асоціація (Canadian Economics Association (CEA)).** Вона налічує більше ніж 2000 членів по всій

країні та з-за кордону. Метою Асоціації є розвиток економічних знань шляхом заохочення навчання та досліджень, зокрема, і в галузі історико-економічних проблем світу та України.

- **Університети Канади** пропонують програми по вивченню історичних та економічних особливостей розвитку українського суспільства. Провідними серед них є: **університет Альберти** – тут працює Канадський інститут українських досліджень, що вивчає історію, культуру та політику України; **університет Манітоби** – в ньому функціонує університетський Центр україно-канадських студій (CUCS), в якому проводяться дослідження з історії української економіки; **Університет Манітоби** також пропонує програми, пов'язані з вивченням історії та економічної думки України.

Отже, проведення круглого столу, присвяченого 100-річчю від дня народження проф. Л. Я. Корнійчук засвідчує, що її наукова та освітня діяльність продовжує жити в історичній пам'яті сучасних захисників інтелектуально-духовного відродження України і закликає до опанування ціннісних смислів економічної думки та їх кореспонденцію новому поколінню дослідників історико-економічної науки. А звернення до історичних і сучасних досліджень вчених та інституцій Канади є однією з заporук успіху в цій справі.

Список використаних джерел

1. Грузін Д. В. Кубійович Володимир Михайлович. *Енциклопедія історії України* / редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. ; НАН України, Ін-т історії України. Київ : Наук. думка, 2008. Т. 5. С. 440–444.

2. Феценко В. Інтелектуальний потенціал вишів України як джерело економічного зростання країн західної Європи: парадокси сучасної військової агресії. *Постпандемічний та (пост)воєнний соціально-економічний розвиток: людиноцентризм & підтримка бізнесу* : зб. матеріалів Міжнар. Круглого столу, Київ, 22 черв. 2022 р. / М-во освіти і науки України, Київ. нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана [та ін.] ; [редкол.: О. М. Москаленко (головн.ред.) та ін.]. Київ : КНЕУ, 2022. С. 124–126.

3. Шпорлюк Р. Формування модерних націй: Україна – Росія – Польща / пер. з англ. Георгія Касьянова та ін. Вид. 2-ге. Київ : Дух і літера. 2016. 552 с.

4. Кузьо Т. Війна Путіна проти України. Революція, націоналізм і криміналітет / пер. з англ. Андрія Павлишина. Київ : Дух і літера, 2018. 560 с.